

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

The Development of on Instructional Model to Enhance Learning Facilitator's Competence Based on Knowledge Management Approach for Student Teachers

ชื่อนักวิจัย

อังคณา อ่อนธานี

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

พ.ศ. 2552

ประเภทของงานวิจัย

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

คำสำคัญ

การจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู

ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

การพัฒนาวิชาชีพครูให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด ควรเริ่มต้นพัฒนาตั้งแต่กระบวนการผลิตครู ดังนั้นสถาบันฝึกหัดครูจึงควรมีการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนโดยการนำแนวคิดใหม่ที่สามารถทำให้ผู้เรียนครูเกิดความสามารถเฉพาะของวิชาชีพ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานจริงในอนาคตมาประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งเป็นคำกว้างๆ ที่มีความหมายครอบคลุมเทคนิคกลไกต่างๆ มากมาย เพื่อสนับสนุนให้การทำงานของบุคคลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2547: 3) เนื่องจากคุณค่าและประโยชน์ของการจัดการความรู้สามารถช่วยพัฒนาคุณภาพของคน เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้งยังสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคคล จากเหตุผลดังกล่าวจึงควรนำศาสตร์แห่งการจัดการความรู้มาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลผลิตเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวัง การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ นิสิตครูรู้จักหาความรู้ และนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ การจัดการความรู้จำเป็นต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Learning) อยู่ตลอดเวลา เพราะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะทำให้บุคคลเป็นผู้ที่มีโลกทัศน์และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ซึ่งความสามารถต่างๆ เหล่านี้เองที่จะสะท้อนถึงคุณค่า (Value) ของตัวเอง ซึ่งจะทำให้บุคคลมีข้อได้เปรียบเหนือกว่าคนอื่น

และทำให้บุคคลนั้นมีผลการปฏิบัติงานที่ดี มีศักยภาพในการทำงาน และสามารถพัฒนาความสามารถในการประกอบวิชาชีพครูให้สูงขึ้นต่อไป

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู ซึ่งสามารถเสนอแนะแนวทางการผลิตและพัฒนานิสิตครูให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นทรัพยากรบุคคลที่สามารถอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างประสบความสำเร็จ มีความสุข สามารถพัฒนาตนเองและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของสังคม เป็นเพียงขั้นสำคัญในการขับเคลื่อนให้ประเทศสามารถแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การจัดการความรู้ (Knowledge Management)

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินงานตามกรอบวิธีการวิจัย (Research Framework) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน 2 เรื่อง คือ (1) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (2) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการความรู้ในเรื่องกระบวนการเทคนิคและวิธีการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู 6 ขั้นตอนดังนี้ **ขั้นที่ 1** สรุปรูปแบบพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาข้อมูล **ขั้นที่ 2** การยกร่างรูปแบบการเรียนการสอน **ขั้นที่ 3** การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน **ขั้นที่ 4** ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน **ขั้นที่ 5** ทดลองนำร่องรูปแบบเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ **ขั้นที่ 6** ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบ และจัดทำรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

ผลการวิจัย

ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู เป็นผลมาจากการนำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนิสิตที่เรียนรายวิชาการจัดกระบวนการเรียนรู้และการสอน ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2550 จำนวน 37 คน ซึ่งปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

1. นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีทักษะในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีเจตคติต่อการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ในด้านสภาพการจัดการเรียนการสอนในการดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า ผู้เรียนให้ความสนใจและร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนเป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา

ผลการประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

ผลการประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในด้านปัจจัยนำเข้ามากที่สุด รองลงมาคือด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ตามลำดับ

อภิปรายผล

รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ โดยมีแนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนา ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและการทดลองนำร่องเพื่อดูความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประโยชน์ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างเหมาะสม

ด้านการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน เมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้พบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบมีความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ทักษะในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และเจตคติต่อการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นเพราะนิสิตได้รับการจัดการเรียนการสอนจากรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดองค์ประกอบต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1. บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกหัดครู สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครู ให้บัณฑิตครูมีความสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. สถาบันฝึกหัดครูสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนสอน เพื่อพัฒนาบัณฑิตครูให้มีความสามารถในการเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากความสามารถในการเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้นั้น เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วต้องสามารถนำไปใช้จริงโดยไม่ลืมนิจจะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้นควรได้มีการศึกษาถึงความคงทนของความสามารถในการเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้หลังจากได้เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นว่าจะยังคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยส่งเสริมให้เกิดความสามารถด้านการเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้

www.thaiaedresearch.org